

A presentation from BAAF Southern England

Dohled nad pěstouny Supervize pěstounů

© British Association for Adoption
and Fostering 2003

Should you wish to reproduce
or adapt or exhibit in public this
material, please get in touch with
the Communications Department,
BAAF, Skyline House, 200 Union
Street, London SE1 0LX.
Email mail@baaf.org.uk

Charity registration 275689



Tento materiál je součástí pilotního projektu Systémová změna koncepce služeb náhradní rodinné péče a metodická příprava profesionálních pěstounských rodin v pardubickém regionu o. s. Amalthea podpořeného Nadací Sirius. Překlad materiálu vznikl za podpory organizace Lumos. Prezentace byla součástí tréninku zaměřeného na pěstounskou péči, realizovaného 1. – 5. března 2010 v Londýně.

© British Agencies for Adoption and Fostering 2003

Identifikace zákonného a právního kontextu

Zákon o dítěti z roku 1989

Vol.3 Poradenství a úprava

- “Sociální pracovníci musí mít k dispozici příslušné zdroje na školení, aby vyhověli potřebám pěstounů.” (3.55)
- “Pěstounství klade nároky na celou rodinu a může být příčinou napětí v rodinných vztazích. Řídící orgány by měly zajistit, aby byla pěstounským rodičům i pěstounské rodině poskytována vhodná a dostačující podpora, poradenství a asistence. ”
- Smlouva o umístění do pěstounské péče: “nutnost předání zásadních informací, pokud má vzniknout efektivní partnerství mezi rodiči, řídícími orgány a pěstouny.”
- **“... odpovědnost za zabezpečení dítěte spočívá na řídícím orgánu a jeho rodičích, nikoli pěstunech...”**

Pěstounské služby

Předpisy z roku 2002

- Část 1: Všeobecné
- Část 11: Registrované osoby a řízení pěstounských služeb místního orgánu
- Část 111: Provádění pěstounských služeb
- Část 1V: Schvalování pěstounů
- Část V: Umístění dítěte do péče
- Část V1: Návštěvy místního orgánu
- Část V11: Pěstounské agentury - různé
- Část V111: Různé

Předpisy o pěstounství z r. 2002; 32 norem pěstounského minima

Za všech okolností musí být zabezpečeno blaho dítěte

Před jakýmkoli rozhodnutím musí být pečlivě zváženo následující:

- přání a pocity dítěte s ohledem na jeho věk a schopnost porozumění
- jeho náboženské přesvědčení, rasový původ, kulturní a jazykové zázemí
- opatření k ochraně dítěte proti zneužití a zanedbání, postup při výpovědích či svědectví dítěte
- strategie přijatelných postupů v rámci vedení, omezení a disciplíny; nepovolené absence
- povinnost podporovat kontakt, zdraví a vývoj, ~~BAVA~~ péči a volnočasové aktivity

Výběr odpovídajících norem

6: služba nabízí pěstouny, kteří poskytují bezpečné, zdravé a výchovné prostředí

7: služba dětem/rodinám poskytuje služby, které oceňují diversitu a propagují rovnoprávnost

8: každé dítě je pečlivě a vhodně přiděleno do péče tak, aby byly splněny jeho specifické potřeby

9: služba chrání dítě proti všem formám zneužití, zanedbání, vykořisťování a deprivace

10: každé dítě musí být vedeno k udržování a rozvoji rodinných vazeb a přátelství v souladu s výchovným plánem/smlouvou o umístění do pěstounské péče

~~11: služba se informuje o názorech dítěte, rodiny a dalších pro dítě významných osob na všechny otázky, které by mohly pravděpodobně ovlivnit jeho každodenní život i budoucnost~~

12: poskytuje zdravotní péči, která splňuje potřeby pro fyzický, emocionální a sociální rozvoj dítěte + informace a vzdělávání, které dítěti umožní informovanou účast na rozhodnutích týkajících se jeho zdraví

13: služba upřednostňuje naplnění potřeby vzdělávání – podporuje dítě, aby plně využilo svého potenciálu

14: poskytuje pěstounské služby, které pomáhají rozvíjet dovednosti, kompetence a znalosti nutné pro život v dospělosti

15: osoby vhodné pro práci s dětmi

16: organizace a řízení zaměstnanců takovým způsobem, aby byly poskytované pěstounské služby účinné a efektivní

17: odpovídající počet zkušených a kvalifikovaných pracovníků; noví zaměstnanci z řad pečovatelů o děti zaměřených na poskytování služeb

18: spravedlivý a kompetentní přístup zaměstnavatele – zdravá zaměstnavatelská praxe a kvalitní podpora zaměstnanců/ pečovatelů

21: přehledná strategie spolupráce a podpory pěstounů –
jasná role dohledu – každoroční přezkum

22: služba poskytující dohled nad pěstouny – pomoc
při rozvoji dovedností

23: pěstouni jsou školeni v dovednostech poskytování
vysoce kvalitní péče a uspokojování potřeb každého
dítěte

24: aktuální a přehledné záznamy o každém případě –
relevantní informace přístupné dítěti i dalším
osobám zainteresovaným v péči o dané dítě

25: účelné administrativní záznamy (pro službu)

29: pěstounům je hrazen plat a smluvní náklady na úhradu všech výdajů, a to okamžitě ve smluvenou dobu – revize jednou za rok

30: pěstounské komise – jasná metodika a postupy

31: krátkodobé přestávky: metodika a postupy v zabezpečení potřeb dítěte - biologičtí rodiče stále sehrávají hlavní roli v podpoře zdraví a vzdělávání

32: Pečovatelé z řad rodiny či přátel: právní mechanismy pro vyhodnocení a schválení, které by podpořily zvážení možnosti převzetí pěstounské péče

PŘESTÁVKA

Přezkouvání pěstounů - Předpis 29 národní normy (21.5; 23.8)

- Řídící orgány jsou povinny přezkoumat, zda pěstouni a jejich domácnosti zůstávají vhodné pro péči, a to do jednoho roka od schválení a následně vždy, kdy to poskytovatel pěstounské služby požaduje za nutné, avšak vždy v maximálně jednoletých intervalech.
- Hlavním účelem každoročního přezkoumání je určit, zda má být schválení obnoven a zda nemají být nějakým způsobem změněny jeho podmínky .
- Přezkoumání by měla být realizována ve schválené formě.

Při přezkoumání je poskytovatel pěstounské služby povinen:

Zjistit a vzít v úvahu názory:

- (i) Pěstouna;
 - (ii) Jakéhokoli dítěte umístěného do pěstounské péče; (s ohledem na jeho věk a stupeň chápání)
- a
- (III) Veškerých odpovědných orgánů, které v minulém roce umístily dítě do pěstounské péče.

Shrnutí: přezkoumání by měla:

- Brát v úvahu plnění péče v průběhu celého roku, záznamy z pravidelných schůzek s dohlízejícím sociálním pracovníkem a průběžné písemné zprávy od sociálních pracovníků, kteří dítě umístili do pěstounské péče.
- Vyhodnotit poskytnuté školení
- Ověřit, zda byly provedeny veškeré požadované aktualizace zákonných kontrol (policejní kontroly a lékařské zprávy by měly být získány minimálně jednou za tři roky)
- Vztít v úvahu pěstounovo hodnocení kvality služeb a podpory poskytované agenturou, jakož i informace od dětí pěstounů a dalších osob žijících v domácnosti o jejich zkušenostech a potřebách nastalých v minulém

Ukončení schválení pro pěstounskou péči

- V případech, kdy je zvažováno ukončení schválení nebo významné změny podmínek tohoto schválení, případně kdy vyvstanou zásadní pochybnosti o vhodnosti pěstouna, musí být zpráva o přezkoumání předána ke konečnému rozhodnutí pěstounské komisi.
- Obdobně musí být postupováno i v případě prvního výročního přezkoumání.
- Konečné rozhodnutí musí být učiněno na schůzce v přítomnosti pěstouna a dohlížejícího sociálního pracovníka. Schůzce předsedá vhodná třetí strana, která je schopna učinit nezávislé posouzení a je znala problematiky pěstounské péče.

Výpovědi (Předpis 12)

- O veškerých výpovědích týkajících ze zneužívání či zanedbání péče i nápravných opatřeních musí být vedeny písemné záznamy
- Zvážení nutných opatření k ochraně dítěte umístěného do pěstounské péče následně po tvrzení či výpovědi o zneužití či zanedbání péče

Norma minima 22.8

- Informace o postupech projednávání stížností a námitek musí být plně k dispozici
- Stížnosti a námitky jsou zaznamenávány a monitorovány. Dokumentace je vyhodnocena v kontextu budoucího poskytování služeb.

Norma 22.9

- S postupy vyšetřování výpovědí a tvrzení jsou obeznámeni zaměstnanci pěstounské služby, pěstouni i děti a mladiství v péči. Tyto postupy zahrnují i poskytnutí nezávislé pomoci pěstounům v průběhu vyšetřování.

Norma 22.10

- Záznamy o výpovědích a tvrzeních týkajících se zneužití jsou archivovány a monitorovány. Závazná metodika definuje okolnosti, za kterých musí být pěstoun odstraněn z pěstounského registru.

Oddíl 6 Normy minima - **Záznamy**

- Při plnění těchto norem... se může stát, že pěstounské služby místního orgánu uchovávají záznamy na oddělení sociálních služeb, které je odpovědné za dohled nad umístěním dětí a nikoli nad pěstounskými službami
- Tyto normy nijak nevyžadují, aby vedly obě oddělené části oddělení sociálních služeb dvojí sadu záznamů, pokud mají ke společným záznamům volný přístup

-
- 24.2: Písemná metodika záznamů o případech určuje účel, formát a obsah složek a definuje, které informace jsou archivovány ve složce pěstouna a které ve složkách dítěte.
 - 25.12: Děti i pěstouni jsou podporováni v nahlížení do svých záznamů, v jejich doplňování a připomínkování, i v zaznamenávání osobních výpovědí, včetně námitek.

Britské národní normy z r. 1999; Zásady dobré praxe - Oddíl 6: **Řízení a podpora pěstounů**

“Podpora a řízení musí jít ruku v ruce. Pěstouni potřebují řádnou podporu, ale pěstounská služba jako taková zároveň potřebuje kvalitní řízení. Odpovědné orgány musí zajistit, aby byla opatření týkající se řízení a podpory řádně integrovaná a konzistentní, a aby hlavní cíl, tedy poskytování kvalitní a bezpečné péče o děti, zůstal prioritou.”

Role dohlížejíciho sociálního pracovníka musí být jasná jemu i pěstounovi. Předpis 35; S.21

Pěstounská služba je řízenou službou, která poskytuje dohled nad pěstouny a pomáhá jim v rozvoji jejich dovedností. S 22.1

Nad každým schváleným pěstounem dohlíží jmenovaný a řádně kvalifikovaný sociální pracovník...

Dohlížejíci sociální pracovník zajišťuje, aby byl jím dohlížený pěstoun informován písemně o všech normách, metodikách a směrnicích schválených pěstounskou službou, aby je vzal na vědomí a aby jednal v souladu s nimi.” S 22.3

Pěstounské předpisy a minimální standardy

Dohled nad pěstouny

“Sociální pracovníci se pravidelně setkávají s pěstouny. Tyto schůzky mají jasný účel a poskytují příležitost dohlížet nad pěstounskou péčí. Složky pěstounů zahrnují záznamy o schůzkách s dohlízejícím pracovníkem. Příležitostně jsou uskutečněny neohlášené návštěvy, a to minimálně jednou za rok.”

S 22 .6

Cvičení k procvičení dovedností

- V trojčlenných skupinách:
- Pěstoun
- Sociální pracovník
- Pozorovatel
- (Viz prospekt ke cvičení)

Zpracování problémových situací

- Jaký je problém – co se děje?
- Kdo je původcem problému?
- Jak vy problém vnímáte?
- Jakým způsobem bylo možné dané situaci zabránit? (*umístění, smlouva, dohled, týmová práce atd.*)
- Jaké kroky je třeba učinit nyní?

OBĚD

Pět priorit v souvislosti s podporou zdárné pěstounské péče

- 1. Zůstat v bezpečí**
- 2. Žít spokojeně a dosahovat pokroku**
- 3. Pozitivně přispívat**
- 4. Dosáhnout ekonomické spokojenosti**
- 5. Být zdravý**

Děti umísťované do péče: bezpečí

Faktory způsobující špatné zacházení v pěstounské péči

1. Vysoce rizikové děti
2. Praxe agentury
3. Problémy spojené s pěstounskou
rodinou

(1) Zvláštní problémy dítěte

- Vazby a trauma
- Neschopnost zvládat stres
- Ztráta a chronický zármutek
- Rozdělená loajalita
- Umístění do více rodin
- Potřeba ovládat
- Opožděný vývoj
- Regrese
- Odmítání sblížení
- Recidivující trauma
- Projevy úzkosti
- Vnitřní neklid (storm inside)

(2) Praxe agentury

- Pracovníci bez znalostí rizika, vazeb či traumatu
- Nespolehlivá vyhodnocení situace
- Nedostatek klíčových informací
- Nekvalitní smlouvy o umístění do péče
- Neujasněné role sociálního pracovníka určeného pro dítě, dohlížejíciho sociálního pracovníka a pěstouna
- Nejasný dohled – neschopný stimulovat
- Nekvalitní týmová práce, špatná komunikace
- Opakovaný přílišný důraz na zodpovědnost pěstouna za vytvoření bezpečného prostředí

Způsoby, jakými může AGENTURA přispívat nevyhovující péči

- Zkušeným pěstounům jsou trvale přidělovány nejnáročnější děti
- Pěstouni „opotřebovaní“ dlouhodobou péčí
- Pěstouni zanedbávající vlastní emocionální potřeby
- Neangažování pěstouna-otce
- Rizikové dítě vstoupí do centra vztahu
- Nedostatečné zdroje k podpoře umístění
- Kultura obviňování

Protokol bezpečné péče

- V souvislosti s pěstounskou péčí existují předvídatelná rizika
- Ta lze snížit a rodina může být chráněna na základě vytvoření rodinného plánu či protokolu bezpečné péče
- Ten by měl být vypracován ve spolupráci všech zainteresovaných rodinných příslušníků
- Měl by být napsán a schválen všemi zainteresovanými osobami včetně agenturního sociálního pracovníka
- Plán by měl být pravidelně revidován a aktualizován
- Specifické děti v pěstounské péči mohou do rodiny přinášet specifické problémy
- Ty vyžadují zvláštní postup při sestavování plánu

Formy angažování sociálních pracovníků

- Aktivní a vytrvalé
- Zdrženlivé
- Praxe sociálních pracovníků u dlouhodobých umístění
- Vzestupné a sestupné spirály

Jsou zjišťovány a respektovány názory pěstounů? (Rychlé zamyšlení)

Není-li řádně zapracována týmová práce do metodiky a postupů práce agentury, pak se stupeň účinku její práce různí v závislosti na:

- postojích jednotlivých pracovníků
- dostupnosti zdrojů

(3) Pěstoun: klíčové role a kompetence

- Pečovat o dítě v péči tak, jako by bylo členem pěstounské rodiny
- Podporovat blaho dítěte s ohledem na krátkodobou i dlouhodobou perspektivu
- Dodržovat podmínky smlouvy o umístění do pěstounské péče
- Informovat službu o jakýchkoli změnách okolností či významných událostech týkajících se dítěte
- Zachovávat důvěrnost informací týkajících se dítěte
- Neuplatňovat tělesné tresty
- Dodržovat závaznou metodiku a postupy

Předpis 28(5)(b) Tab. 5

Faktory v prostředí pěstounské rodiny

Co znamená bezpečné prostředí?

- Schopnost soustředit se na dítě
- “Emocionální inteligence”
- Silné podpůrné sítě (jejich nedostatek koreluje s špatným zacházením a zanedbáváním)
- Umožnění zásahu agentur
- Jasně a přehledné záznamy
- Trvalé vzdělávání
- V rámci domova silné hranice
 - pravidla
 - prostor
- Jsou uspokojovány potřeby dětí v péči? (5 priorit)
- Základna bezpečí
- Vyvážení závislosti a autonomie dítěte

Tři typy pěstounů

- Pěstouni budující rodinu
- Druhé rodiny
- Profesionálové

Převzato z publikace: Vyrůstání v pěstounské péči:
Schofield, Beek, Sargent, Thoburn BAAF 2000

Rodiny budující odolnost dítěte

- Vřelé rodiny se smyslem pro humor
- Oblasti, kde dítě může procvičit individuální volbu
- Poskytující pocit účelu a víry do budoucnosti
- Poskytující příklady schopnosti přežít a odolnosti (nikoli opakujícího se zneužití)
- Podporující sounáležitost s komunitou
- Poskytující širokou škálu osobních vazeb

PŘESTÁVKA

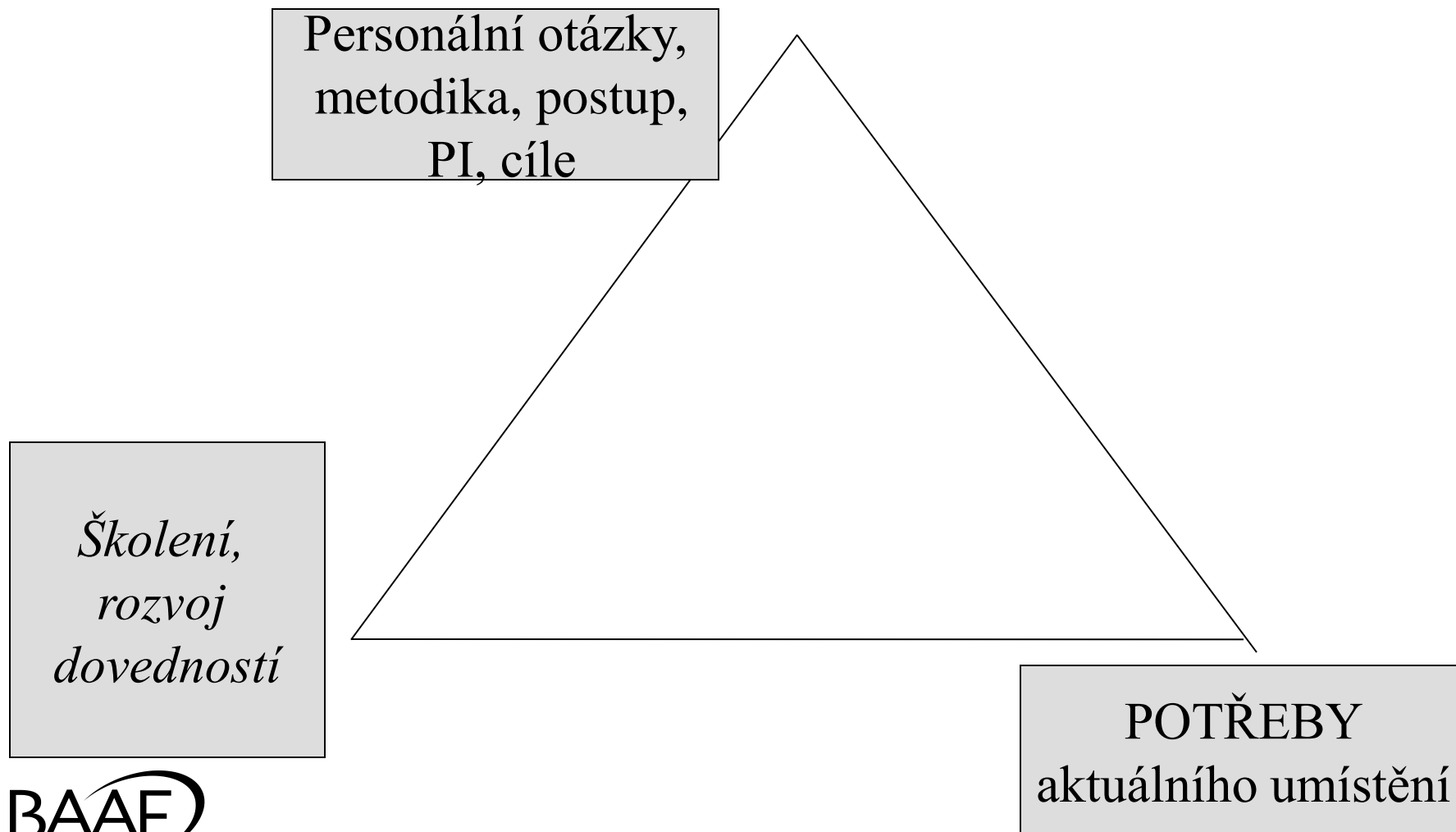
Trauma, riziko a bezpečí

- Post-traumatické poruchy snižují schopnost vyhodnotit a zvládat rizika
- Přecitlivělí jedinci se nachází ve stavu úzkosti – je-li vše děsivé, pak nemusí být skutečné riziko rozeznáno
- Disociovaní jedinci jsou odstřižnuti od emocí – nezažívají strach jako varovný signál
 - *Upraveno podle: Kate Cairns*

Příznaky a indikátory

- Úzkostné emoce
 - hněv, plačtivost, bázlivost
- Nevysvětlitelné zdravotní změny
 - spánek, strava, fyzické onemocnění
- Fyziologická excitace
 - živost, noční můry, hyperaktivita
- Vyhybání se práci s traumatickým materiálem

Služby k podpoře umístění do pěstounské péče



Služby k podpoře umístění do pěstounské péče

Očekávání od pěstouna
Schopnosti zaměstnanců -
empatie
Počet případů – týmová práce

*Použití dohledu
k rozvoji a osvojení
poznatků –
SPTSD*

Neschopnost náhledu
z širší perspektivy
Nedostatek nezbytných
znalostí

Podpora a stimulace

VYSOKÁ STIMULACE

Kritika, hrozby, nízký
stupeň rozvoje

Vzdělávání a rozvíjení
praxe

NÍZKÁ
PODPOR
A

VYSOKÁ
PODPORA

Neutváření vztahu

Spoléhání pouze na sebe,
pocit ztracenosti

Pohodlnost, spokojenost,
nízký stupeň rozvoje

NÍZKÁ STIMULACE

Pro všechny pracovníky: antidiskriminační přístup

- Brát na zřetel pravomoci organizace; sociálně definované pravomoci
- Otázky pohlaví, kultury, etnické příslušnosti
- Brát na zřetel, že ne všechny faktory, které by mohly vést k diskriminaci, musí být nutně bezprostředně zřejmé
- Vyjadřovat se s opatrností
- Neexistence monopolu na ideologii
- Uvědomovat si stereotypy
- Neuchylovat se k špatným praktikám z důvodu potenciálních obvinění z diskriminace

Antidiskriminační přístup - pokr.

- Rozpoznávat hodnotu různých dovedností a odborných znalostí
- Uvědomovat si problémy vztahující se k vlastní osobě
- Být připraveni, že dojde k nesprávnému pochopení
- Uvědomovat si nutnost zpětné vazby pro správné pochopení
- Důsledně zavádět metodiku dohledu
- Umožnit existenci podpůrných sítí
- Uvědomovat si, že se každý může cítit

Plánování do budoucnosti

- Jeden bod, se kterým se vrátíte do agentury a zavedete jej do praxe